

**VERKENNEND ARCHEOLOGISCH
BOORONDERZOEK VERZETSLAAN,
GEMEENTE GOUDA**

WOONPARTNERS MIDDEN-HOLLAND

10 juni 2014
: - Concept
B01065.000243.01400

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding onderzoek.....	3
1.2	gemeentelijk beleid.....	3
1.3	Eerder onderzoek.....	3
2	Veldwerk.....	7
2.1	Inleiding.....	7
2.2	Onderzoeksdoel en methode	7
2.2.1	Velwaarneming.....	7
2.3	Resultaten veldwerk.....	8
2.3.1	Lithologie en bodemopbouw	8
2.3.2	Archeologische indicatoren	10
2.4	interpretatie	10
2.5	Conclusie.....	11
Bijlage 1	Literatuur	12
Bijlage 2	Plan van Aanpak	13
Bijlage 3	Boorpuntenkaart veldwerk.....	14
Bijlage 4	Boorbeschrijvingen.....	15

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

De aanleiding voor het verkennende archeologische booronderzoek is de plannen tot de sloop van de bestaande bebouwing en de bouw van nieuwe woningen aan de Verzetslaan, de Kortestraat, de Wiardi Beckmanstraat en de Eendrachtsweg in de gemeente Gouda. Het plangebied heeft een omvang van 2,6 hectare.

1.2 GEMEENTELIJK BELEID

Voor het gebied is op de archeologische beleidskaart van de gemeente Gouda voor het gebied een lage archeologische verwachting aangegeven.

In de zones met een lage verwachting is er een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden (afbeelding 1). Zoals in de beleidsadvieskaart is aangegeven is er op basis van de huidige kennis in deze gebieden een landschap dat niet specifiek geschikt wordt geacht voor bewoning.

Het tot voor kort gangbare beleid was dat er voor gebieden met een lage verwachting geen onderzoek hoefde te worden uitgevoerd. Omdat deze verwachting daardoor nooit getoetst werd is in Gouda aangegeven dat bij grote projecten van een omvang groter dan 10.000 m² er booronderzoek dient te worden uitgevoerd.

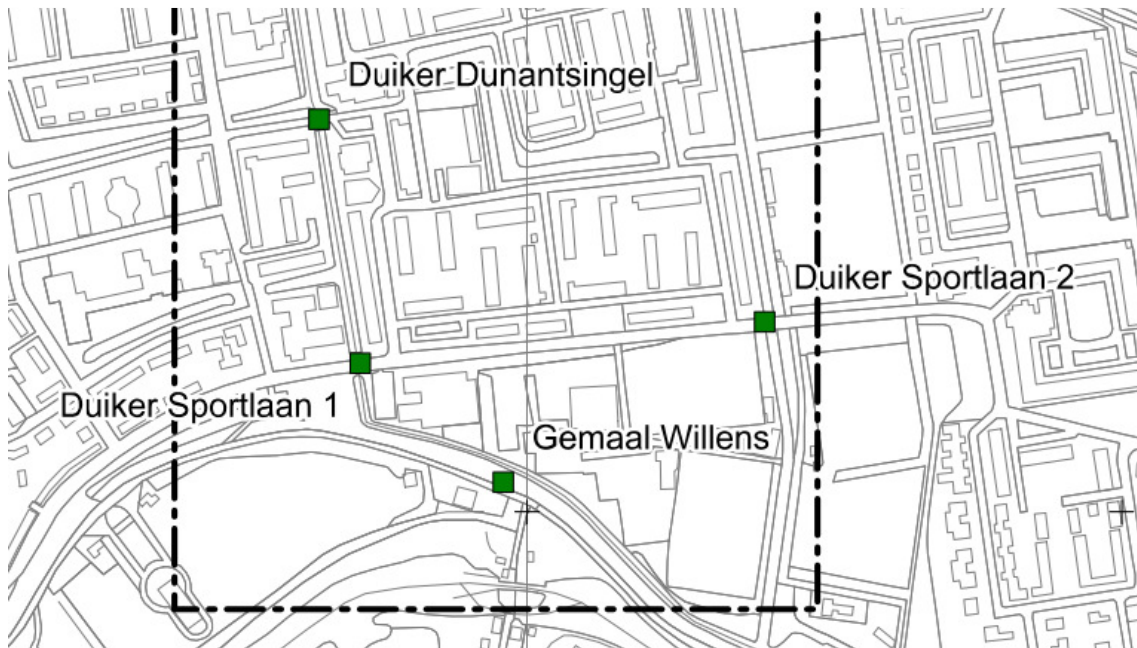
Het booronderzoek dient de lage verwachting te toetsen en inzicht te geven in de bodemopbouw. Het booronderzoek dient te worden uitgevoerd met een dichtheid van 10 boringen per hectare. Voorafgaande aan het onderzoek is een plan van aanpak opgesteld (bijlage 2).

1.3 EERDER ONDERZOEK

Het plangebied ligt binnen een onderzoek dat door Raap in 2011 is uitgevoerd (Kroes 2011).

Dit bureauonderzoek is uitgevoerd om te bepalen of voor het vervangen van vijf duikers archeologische waarden verstoord zouden worden.

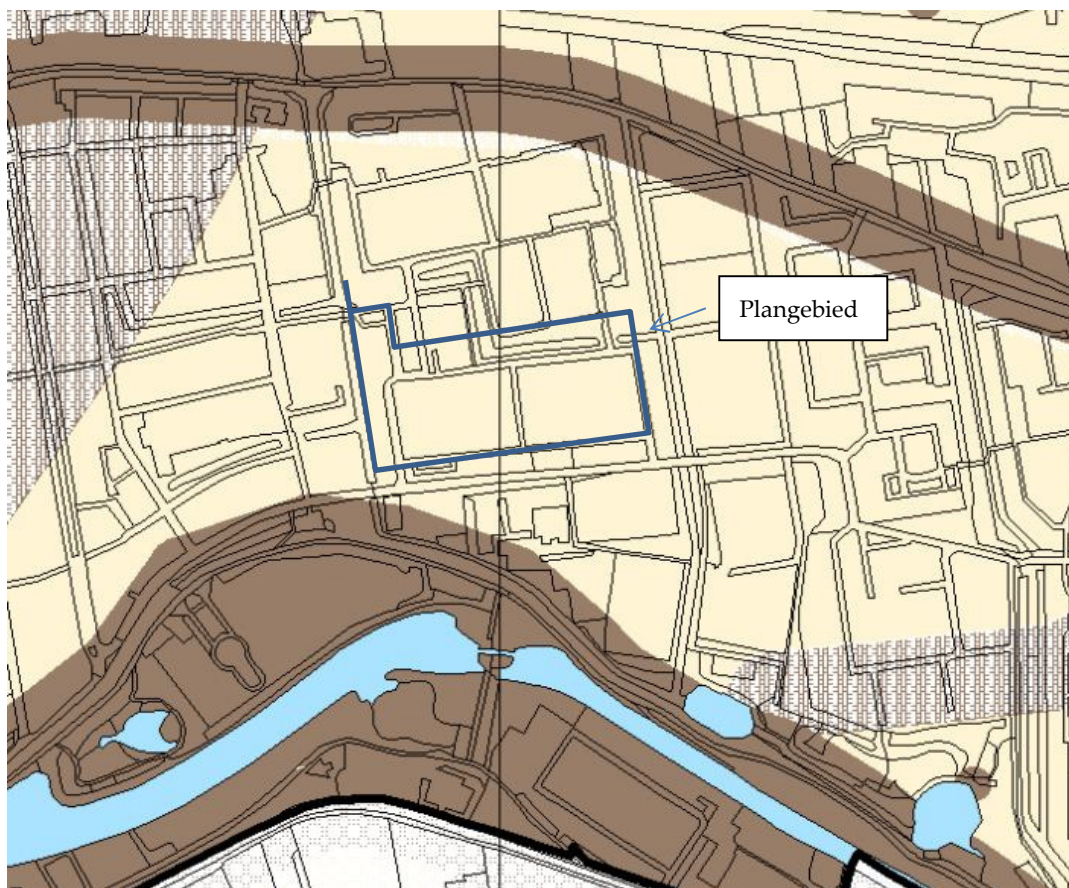
De locaties die voor dit onderzoek van belang zijn, zijn de duikers Dunantsingel, Sportlaan 1 en Sportlaan 2.

Afbeelding 1 Locatie van de door Raap onderzochte duikers (Kroes 2011, figuur 2).

Voor de locatie Sportlaan 1 geldt een hoge archeologische verwachting, zie ook afbeelding 2. Voor de locatie Sportlaan 2 en Dunantsingel geldt een lage archeologische verwachting. De aanbevelingen voor Sportlaan 1 is niet verder te ontgraven dan de verstoorde grond, verstoord bij de aanleg van de huidige duiker. Voor de twee overige duikers is op grond van de lage verwachting geen vervolgonderzoek aanbevolen.

De lage verwachting is ook de zone waarin het in dit onderzoek te onderzoeken gebied ligt. Het landschapstype is aangegeven als “het komgebied vanaf het Mesolithicum tot de Middeleeuwen”. Het landschap bestond gelijktijdig met de Hollandse IJssel en de Gouderak Stroomgordel en was het komgebied. Een komgebied uis een drassig en nat gebied dat regelmatig overstroomd. De verwachting voor dit landschapstype is dat het beperkte mogelijkheden bood voor de mens en dat er een lage verwachting is op de aanwezigheid van archeologische waarden.

	Hoge verwachting	Vanaf 0,5 m -mv	Archeologievergunning nodig voor projecten groter dan 100 m ² waarvan de bodemverstorende ingrepen dieper reiken dan 0,5 m -mv	3
	Hoge verwachting	Vanaf 2,0 m -mv	Archeologievergunning nodig voor projecten groter dan 100 m ² waarvan de bodemverstorende ingrepen dieper reiken dan 2,0 m -mv	3
	Lage verwachting	Vanaf 0,5 m -mv	Archeologievergunning nodig voor projecten groter dan 10.000 m ² waarvan de bodemverstorende ingrepen dieper reiken dan 0,5 m -mv	4
	Water	Vanaf waterbodem	Archeologievergunning nodig bij baggerwerkzaamheden	5

Afbeelding 2 Uitsnede plangebied op de beleidsadvieskaart van de gemeente Gouda. Bijbehorende legenda is slechts deels weergegeven.

Objectgegevens onderzoek -Verzetslaan, gemeente Gouda.	
ARCADIS Projectnummer	B01065.000243.01400
Projectnaam	Archeologisch verkennend booronderzoek Verzetslaan Gouda.
Plaats	Gouda
Gemeente	Gouda
Provincie	Zuid Holland
Kaartblad	38A
Centrumcoördinaat:	109926 / 447215
Lengte x breedte plangebied	180 x 140
Onderzoeksmelding Archis II	61622
Archeoregio	Hollands Veen kleigebied
Uitvoerder	ARCADIS Nederland BV
Opdrachtgever	Woonpartners Midden-Holland Coenecoop 6 2741 PG Waddinxveen
Bevoegd Gezag	College van Burgemeester en Wethouders gemeente Gouda.
Contactpersoon	Maarten Groenendijk Gemeentelijk archeoloog Gouda Directie Ruimtelijke Ontwikkeling Afdeling Ruimtelijk Beleid en Advies T. 0182-588392 / 06-48135664 E. maarten.groenendijk@gouda.nl
Uitvoeringsperiode onderzoek	Mei / juni 2014
Beheerder en plaats documentatie	ARCADIS Nederland BV, locatie Hoofddorp

Tabel 1 Administratieve gegevens

2 Veldwerk

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethodiek, het veldwerk en de resultaten besproken. Het veldwerk is uitgevoerd door T. Nales van Transect in opdracht van ARCADIS. Het veldwerk is uitgevoerd op 16 mei 2014. In totaal zijn in het plangebied 17 boringen gezet (boring 1 tot en met 17).

2.2 ONDERZOEKSDOEL EN METHODE

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. De boringen zijn daarbij gebruikt om zowel de mate van intactheid te bepalen als om de bodemopbouw vast te stellen.

De boringen worden in een grid van 30 bij 40 meter in het gebied gezet (10 boringen/ha). De boringen zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Deze beschrijvingen zijn terug te vinden in bijlage 4. De monsters zijn handmatig doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals bot, aardewerk, baksteen, bewerkt vuursteen en houtskool).

Als gevolg van de aanwezigheid van een dik pakket ophoogzand was het niet mogelijk gelijkmatig verdeeld in het plangebied boringen te zetten. Daarom is ervoor gekozen uitsluitend boringen langs de randen van het plangebied te plaatsen, daar waar geen dik pakket zand aanwezig was en betreding mogelijk was. De boorpunten zijn ingemeten met behulp van een GPS en de lokale topografie, de hoogteligging ten opzichte van NAP van de boorpunten is afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN, www.ahn.nl)¹.

2.2.1 VELWAARNEMING

Ten tijde van het veldonderzoek lag het plangebied braak en was de meeste bebouwing in het terrein reeds gesloopt. Alleen in het zuidelijk deel van het plangebied was nog bebouwing aanwezig. Ook stond in het westen nog een elektriciteitshuisje. In het terrein is ter

¹ Er is rekening gehouden met de veranderde terreininrichting. Daar waar geen sprake was van maaiveldverandering zijn waarden van het AHN genoteerd. Bij de overige boringen is de hoogte bepaald door de dikte van het nieuw opgebrachte zand (bepaald aan de hand van de boringen) bij de maaiveldwaarde van het AHN op te tellen.

voorbereiding op de nieuwbouw in het plangebied zand opgebracht. De dikte van het zand bedroeg circa 1,5 m. Foto's van het plangebied zijn terug te vinden in afbeelding 2.

Afbeelding 3 Foto's plangebied

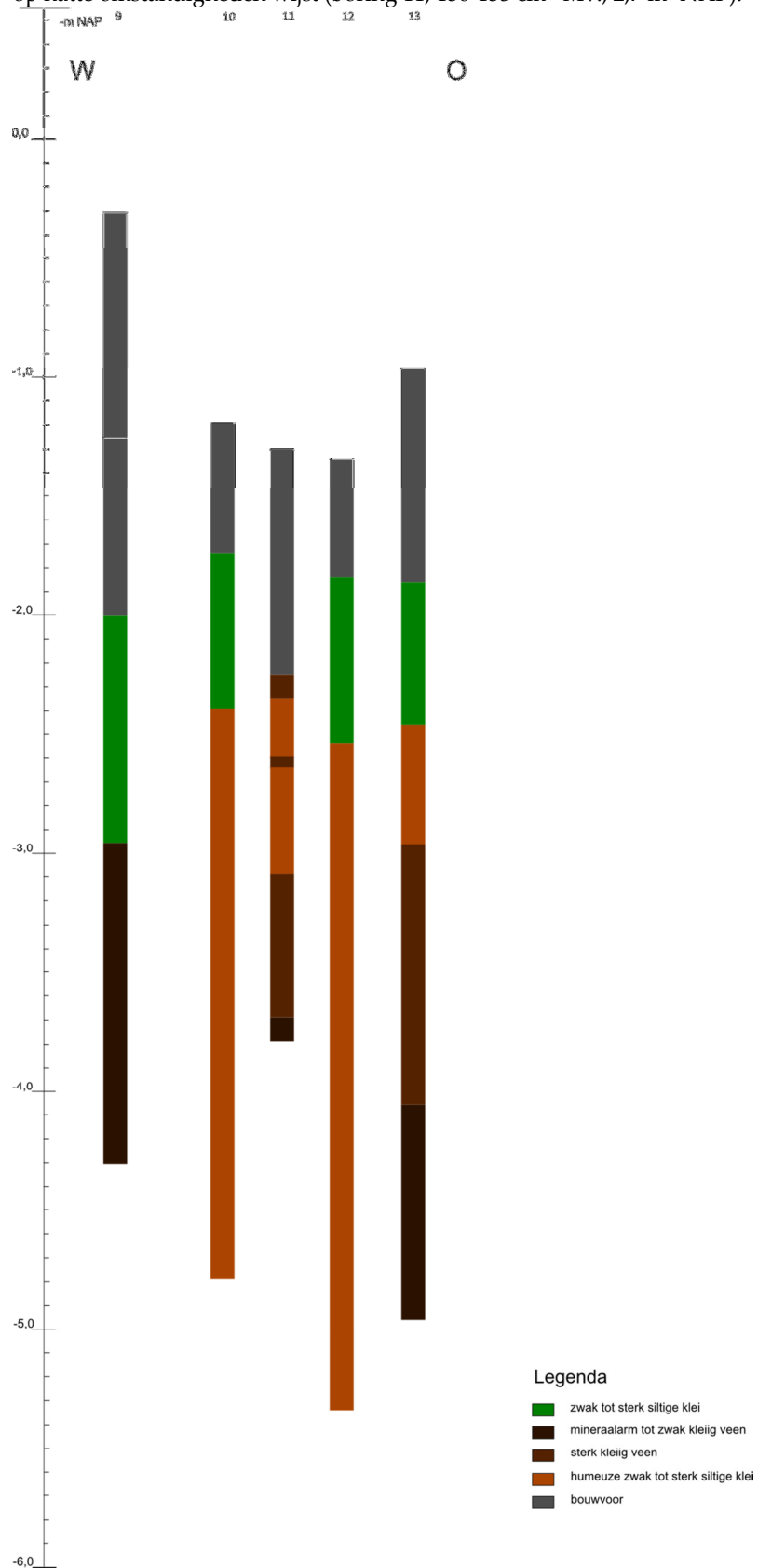
2.3 RESULTATEN VELDWERK

Van de 17 boringen in het plangebied is in 8 boringen een natuurlijke, oorspronkelijke bodemopbouw aangetroffen. Het betreffen boringen 2, 6, 9, 10, 11, 12, 13 en 16. In afbeelding 3 is een lithologisch profiel weergegeven van boringen 9-13 ter ondersteuning van onderstaande beschrijvingen (profiel A-A', bijlage 3).

2.3.1 LITHOLOGIE EN BODEMOPBOUW

Onder in boringen 2, 6 en 9 is zwak kleiig mineraalarm veen aangetroffen, dat hoofdzakelijk bestaat uit riet- en bosveen. Het is donkerbruin van kleur en nagenoeg onverteerd. Het wordt aangetroffen vanaf een diepte tussen 140 en 265 cm –mv. (2,85 en 2,95 m –NAP). In het centrale deel van het plangebied is de top van het veen sterk kleiig, vermoedelijk als gevolg van toegenomen (rivier)activiteit (boring 11, 13, 16). Ook is daar een circa 45-50-cm dikke laag humeuze klei op het veen aanwezig, gekarakteriseerd door grote hoeveelheden hout (overstromingsafzettingen). In boring 10 en 12 is zelfs uitsluitend sprake van humeuze klei en getuigt de afwisseling van detrituslaagjes, verslagen plantenresten en schelpresten van zwak stromend water. Er is daar binnen 4,0 m –mv. geen veen aangetroffen. In die boringen is vermoedelijk sprake van een geul(afzetting). Vermoedelijk heeft het gebied onder invloed te staan van een perimariene kreek. Wat het exacte verloop van deze kreek binnen het plangebied is, is op basis van de boringen niet vast te stellen, aangezien het plangebied als gevolg van het opgebrachte zand niet vlakdekkend kon worden onderzocht. In de top van de overstromingsafzettingen zijn geen rijpingsverschijnselen of sporen van bodemvorming aanwezig, die op relatief drogere omstandigheden wijzen. Wel is in boring 13 en 16 een laklaag aanwezig, een natte bodem die wijst op afgenomen rivieractiviteit (op een diepte van 150-170

cm -mv., circa 3,0 m -NAP, afbeelding 4). Tevens is een 5-cm dik veenpakket op de klei aangetroffen, die op natte omstandigheden wijst (boring 11, 130-135 cm -Mv., 2,7 m -NAP).

Afbeelding 4 Lithologisch profiel (bodemopbouw)

Tenslotte ligt op het veen en de humeuze klei een pakket zwak siltige grijze klei. De klei is ontkalkt en bevindt zich vanaf een diepte van 55-170 cm –Mv (circa 1,7-2,0 m –NAP, boring 10 en 9). Dit zijn komafzettingen van de nabijgelegen Hollandse IJssel. De klei is vermoedelijk als gevolg van overstromingen van deze rivier in het plangebied terecht gekomen, toen deze in de Romeinse tijd ontstond.

In de overige boringen is binnen 2,0-2,5 m –Mv uitsluitend ophoogzand aangetroffen of zijn de boringen gestaakt in ondoordringbaar puin.

Afbeelding 5 Opname van een donkergrijze laklaag in de top van sterk siltige humeuze klei (boring 13).

2.3.2 ARCHEOLOGISCHE INDICATOREN

Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, die wijzen op een vindplaats. Hierbij dient wel te worden aangemerkt dat het opsporen van resten niet tot het doelstelling van onderhavig onderzoek behoorde.

2.4 INTERPRETATIE

Op grond van het veldonderzoek is de verwachting zoals op de beleidsadvieskaart van Gouda is weergegeven bevestigd. Het plangebied ligt in een veengebied, dat vanaf de Romeinse tijd dienst deed als overstromingsvlakte van de Hollandse IJssel. In het gebied is geen gerijpte klei of veraard veen aangetroffen op grond waarvan sprake zou kunnen zijn van bewoonbare omstandigheden. Onder de overstromingsafzettingen van de Hollandse IJssel is in de top van de overstromingsafzettingen van de kreek is een laklaag en is er veen aanwezig, die op langdurige natte omstandigheden wijzen. Het gebied is als dusdanig een nat en moerassig gebied geweest en heeft daarmee een lage archeologische verwachting.

In het onderzoek is aangetoond, dat in het plangebied, vermoedelijk in de late prehistorie (Late Bronstijd – IJzertijd), een perimariene kreek aanwezig was. Er zijn van deze kreek geul- en overstromingsafzettingen gevonden onder de komafzettingen van de Hollandse IJssel (circa 3,0 m –NAP). Een exacte reconstructie van de kreek in het plangebied is op basis van het veldonderzoek niet mogelijk.

Wel lijkt op grond van de aangetroffen lithologie het landschap toentertijd nat te zijn geweest. Op grond daarvan is de verwachting dat langs deze kreek bewoning aanwezig was, laag, maar de aanwezigheid van resten is niet volledig uit te sluiten. Er is namelijk geen volledig gebiedsdekkend beeld verkregen van de ondergrond van het plangebied. Dit komt omdat op veel plekken binnen 2,0 tot 2,5 m –mv. alleen ophoogzand is aangetroffen.

2.5 CONCLUSIE

In het plangebied zijn in totaal 17 boringen gezet tot een diepte van minimaal 2 meter -mv. Vijf boringen zijn doorgezet tot een diepte van 4 meter -mv.

In de boringen is bevestigd dat het gebied een nat en moerassig gebied is geweest met een terechte lage verwachting. In het onderzoek is een vermoedelijke perimariene kreek aangetroffen onder de komafzettingen van de Hollandse IJssel. De actieve fase van deze kreek is waarschijnlijk in de Late Bronstijd tot IJzertijd geweest. De kreek en de oevers van de kreek bestaan uit kleiige of venige kleiige afzettingen. De kreek is als dusdanig niet een locatie waar bewoning verwacht kan worden omdat de oevers van de kreek even drassig zijn geweest als de gebieden buiten deze oevers. Vanwege het geringe aantal boringen is de loop van de kreek niet bekend.

Voor het plangebied is de archeologische verwachting laag omdat het gebied geen geschikt landschap is geweest voor bewoning vanaf het Mesolithicum tot en met de Middeleeuwen.

De aanbeveling is om het gebied vrij te geven.

De conclusie en de aanbevelingen dienen ter beoordeling aan de gemeente Gouda te worden voorgelegd, contactpersoon dhr. Drs. M. Groendendijk.

Bijlage 1 Literatuur

Groenendijk, M.J., 2011. *Archeologische beleidskaart Gouda*.

Kroes, R.A.C. Kroes., 2011. *Onderzoeksgebied Goudse Hout, gemeente Gouda; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek*. .Raap notitie 4000.

Bijlage 2

Plan van Aanpak

Bijlage 3

Boorpuntenkaart veldwerk

Bijlage 4

Boorbeschrijvingen